

Pienryhmätoiminta suomen kielen oppimisen tilana

Emmi Pollari, Helsingin yliopisto

Vertaisvuorovaikutusta toisen kielen oppimisen mahdollistavana ja sitä edesauttavana tilana on viime vuosina tutkittu enenevässä määrin (esim. Jakonen 2014, 2015; Kotilainen & Kurhila 2019; Philp, Adams & Iwashita 2014; Rantala 2025; Sato & Ballinger 2016). Opettajattomuudesta seuraa, että oppijoiden on otettava itse vastuuta tapaamisen kulusta ja neuvoteltava oppimateriaalien käsittelystä, toisin sanoen heidän on yhdessä rakennettava vuorovaikutustoimintoja – ja toimijuutta tilanteessa (ks. Jakonen 2015; Rantala 2025). Tässä esityksessä tarkastelen sitä, millaista kielenoppimiseen suuntautunutta toimijuutta osallistujat toteuttavat opettajattomissa oppijoiden välisissä keskusteluissa: millaisia kielenoppimiseen liittyviä kysymyksiä ja ongelmatilanteita keskusteluissa nousee esiin ja miten osallistujat etsivät tilanteisiin ratkaisuja?

Aineistonani on aikuisten, akateemisesti koulutettujen B1-B2-tasoisten suomenoppijoiden videoituja keskusteluja, jotka he ovat itse tallentaneet pienryhmätapaamisistaan verkossa. Opettajaton tapaaminen on osa heidän suomen kurssiaan, ja tapaamisen aikana on tarkoitus suorittaa opettajan etukäteen jakama oppimistehtävä: keskustella ja tuoda esiin oma mielipide luettavasta tekstistä. Vuorovaikutuksen analysoinnissa käytän menetelmänä multimodaalista keskusteluanalyysia (Mondada 2018) pystyäkseni puhutun kielen lisäksi kuvaamaan vuorovaikutustilanteessa vaikuttavaa kehollisuutta ja tarjolla olevia materiaalisia resursseja.

Käsittelen kolmen eri pienryhmän keskusteluja samasta tekstikohdasta, jossa neuvotaan, miten kielenoppijaa voi tukea kielen käytössä. Vertailemalla keskusteluja keskenään voin osoittaa, miten eri tavoin eri ryhmien toiminta etenee ja miten he orientoituvat toisaalta tehtävänantoon ja toisaalta uuteen kielenainekseen. Joskus esimerkiksi uusi sana ei aktivoi selvitystyöhön, toisinaan taas uutta sanaa käydään läpi hyvin monella tasolla: niin foneettisesti, sanahahmon, merkityksen kuin sanan relevantin ja tilanteeseen sopivan käytönkin kannalta. Merkityksen selvittämiseksi hyödynnetään eri resursseja, kuten oppimateriaalia, verkkosanakirjaa tai keskustelukumppaneita. Joskus työ ulkoistetaan opettajalle.

JAKONEN, TEPPO 2014: *Knowing Matters. How Students Address Lack of Knowledge in Bilingual Classroom Interaction*. Jyväskylä Studies in Humanities. University of Jyväskylä.

— 2015 Handling knowledge: Using classroom materials to construct and interpret information requests. – *Journal of Pragmatics* 89 s. 100–112.

KOTILAINEN, L. – KURHILA, S. 2019. Mitä opettajattomuudesta seuraa? Asiantuntijuus vertaisoppijoiden kielenoppimistilanteissa – Teoksessa Kotilainen, L. – Kurhila, S. – Kalliokoski, J. (toim.) *Kielenoppiminen luokkahuoneen ulkopuolella*. Tietolipas 262. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 33–60

MONDADA, L. 2018. Multiple temporalities of language and body in interaction: Challenges for transcribing multimodality. *Research on Language and Social Interaction*, 51, 85–106.

PHILP, J. – ADAMS, R. – IWASHITA, N. 2014: *Peer Interaction and Second Language Learning*. New York: Routledge.

- RANTALA, K. 2025: *Kehollisuus, materiaalisuus ja oppimisen mahdollisuudet. Vuorovaikutuksen rakentuminen suomi toisena kielenä -kauppaharjoituksissa*. Väitöskirja. Oulun yliopisto.
- SATO, M. – BALLINGER, S. 2016: Introduction. Understanding peer interaction Research synthesis and directions. – Masatoshi Sato & Susan Ballinger (toim), *Peer interaction and second language learning: Pedagogical potential and research agenda* s. 1–30. Amsterdam: John Benjamins.